

Kittilän kunnan ympäristönsuojelun

Valvontasuunnitelma

2025-2029

RakYmp Itk 21.11.2024 § 161

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät.....	4
3. Kittilän ympäristöolosuhteet ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot	5
3.1. Vesistöt ja päästöt vesistöihin.....	5
3.1.1. Pintavedet	5
3.1.2. Pohjavedet	6
3.1.3. Vesihuolto	7
3.2. Äänimaisema ja melupäästöt.....	7
3.3. Ilmanlaatu ja päästöt ilmaan.....	8
3.3.1. Ilmastosuunnitelma	8
3.4. Maaperä ja päästöt maahan	9
3.4.1. Jätehuolto	9
4. Valvottavat kohteet	10
4.1. Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta.....	10
4.1.1. Ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot.....	10
4.1.2. Ilmoitusvelvolliset toiminnot	10
4.1.3. Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	11
4.1.3.1. Poikkeustilanteet.....	11
4.1.3.2. Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi	11
4.1.3.3. Kunnan ympäristönsuojelumääräykset.....	11
4.2. Jätelain mukainen valvonta.....	11
4.2.1. Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta.....	12
4.2.2. Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset	12
4.3. Muun lainsäädännön mukainen valvonta.....	12
4.3.1. Vesilain ja vesihuoltolain valvonta.....	12
4.3.2. Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta	13
4.3.3. Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta	13
4.3.4. Maa-aineslain mukainen valvonta	13
4.3.5. Nitraattiasetus	14
4.3.6. Vieraslajien valvonta	14
4.3.7. Ulkoilulain mukainen valvonta	14
5. Ympäristöluvanvaraisten toimintojen	15
riskinarviointi	15

5.1.	Arvioinnissa käytetyt riskit	15
5.2.	Valvontaohjelman laatiminen	15
6.	Valvontatoimenpiteet ja valvonnan maksullisuus	16
6.1.	Määräaikaistarkastukset	16
6.2.	Muut lupavelvollisten valvontatoimenpiteet	16
6.3.	Valvontatoimien maksullisuus	16
7.	Valvontaohjelman toteutumisen arviointi.....	17
8.	Valvonnan organisointi ja resurssit.....	17
8.1.	Tehtävien delegointi viranhaltijoille	17
8.2.	Viranomaisten välinen yhteistyö ympäristönsuojelussa	17
9.	Tietojärjestelmät.....	19
10.	Valvontasuunnitelman päivitys ja uusiminen	19
11.	Valvontasuunnitelman hyväksyntä.....	19
12.	Yhteystiedot.....	19
13.	Lähteet	20
14.	Liitteet	20

1. Johdanto

Kittilän kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on voimassa aikavälillä 2025-2029. Edelliset valvontasuunnitelmat on laadittu kausille 2017-2021 (RakYmp ltk. 22.8.2017 §87) ja 2022 – 2024 (9.2.2022 § 19). Jälkimmäisessä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmassa huomioitiin myös jätelain (646/2011) 124 §:n mukainen valvontasuunnitelma. Samoin tähän valvontasuunnitelmaan on koottu ympäristönsuojelulain lakisääteisen valvonnan lisäksi muiden säädösten mukaiset kunnan ympäristönsuojelun valvontatehtävät.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan *kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (valvontasuunnitelma). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.*

Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan *valvontaviranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.*

Kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman tavoitteena on tehostaa valvontaa ja varmistaa, että valvonnalla puututaan epäkohtiin riittävän ajoissa. Valvontasuunnitelman avulla käytössä olevia valvontaresurseja kohdennetaan ympäristönsuojelun kannalta riskialttiimpiin kohteisiin. Valvontasuunnitelmassa ja siihen kuuluvissa valvontaohjelmissa tehtävien priorisointi tehdään näkyväksi.

Valvontasuunnitelman vahvistaa Kittilän kunnan Rakennus- ja ympäristölautakunta ympäristönsuojeluviranomaisena, vaikkei ympäristönsuojelulaki edellytäkään hallintopäätöstä valvontasuunnitelmasta. Ennen lautakuntakäsittelyä valvontasuunnitelma kuulutetaan julkisesti. Kuuleminen lisää valvonnan läpinäkyvyyttä, yhteistyötä ja toiminnan avoimuutta. Kuulemisessa saatu palaute voidaan huomioida valvontasuunnitelman lopullisessa versiossa. Valvontasuunnitelmasta ei tehdä valituskelpoista päätöstä. Valvontasuunnitelma on voimassa suunnilleen valtuustokauden ajan. Valvontasuunnitelmaa päivitetään kesken kauden tarvittaessa, mikäli valvontaan vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Valvontasuunnitelman lisäksi laaditaan valvontaohjelma vuodeksi kerrallaan. Valvontaohjelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulain 168 §:än: *kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Valvontaohjelman liitteenä on yksityiskohtainen laitosluettelo, joka ei ole julkinen asiakirja. Laitosluettelo on valvojan sisäinen työkalu, jossa kuvataan kyseiselle vuodelle suunnitellut valvontatoimenpiteet. Valvontaohjelman laatimisen yhteydessä arvioidaan valvonnan vaikuttavuutta ja toteutumista.*

2. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät

Ympäristönsuojelulain 22 §:n mukaan kunnalle kuuluvista lupa- ja valvontatehtävistä sekä ilmoitusmenettelyistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa päätöksenteossa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen oikeudesta siirtää toimivaltaansa viranhaltijalle säädetään kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain 7 §:ssä.

Lain kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1986) 7 §:n mukaan kunnanvaltuusto voi antaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Toimivaltaa ei kuitenkaan voida siirtää viranhaltijalle asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä.

Kittilän kunnan hallintosäännössä (1.8.2024) valtuusto on antanut Kittilän kunnan Rakennus- ja ympäristölautakunnalle oikeuden siirtää toimivaltaansa viranhaltijoille. Rakennus- ja ympäristölautakunta on hyväksynyt ympäristönsuojeluviranomaisen delegointilistan 25.10.2021 § 144. Delegointilistaa päivitetään tarvittaessa myös valvontasuunnitelmakauden aikana.

Lain kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 6 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on ympäristönsuojelun valvomiseksi ja edistämiseksi kunnassa:

- Huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädettyistä tai määräytyistä tehtävistä.
- Huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä.
- Huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista.
- Osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen.
- Antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille.
- Huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa.
- Edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa sekä
- Suorittaa muut sille johtosäännöllä määrätyt tehtävät.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty ympäristönsuojelulaissa, maa-aineslaissa, jätelaissa, vesihuoltolaissa, vesilaissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontatehtäviä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on lupa- ja valvontaviranomaistehtävänsä lisäksi toimia paikallistason yleisen ympäristönsuojelun edun valvojana sekä yleisenä edistäjänä.

3. Kittilän ympäristöolosuhteet ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Keski-Lapissa sijaitseva Kittilä kuuluu Tunturi-Lapin seutukuntaan. Kittilässä on vuoden 2022 lopussa ollut 6 637 asukasta. Vuodelle 2030 tehdyn väestöennusteen mukaan Kittilä tulee olemaan yksi eniten kasvavista kunnista.

<p>Kittilän kirkonkylän sijainti:</p> <p>67°40' pohjoista leveyttä 24°53' itäistä pituutta</p>	<p>Työpaikkojen osuus 2021:</p> <table> <tr> <td>Alkutuotanto</td> <td>3,6 %</td> </tr> <tr> <td>Jalostus</td> <td>26,2 %</td> </tr> <tr> <td>Palvelut</td> <td>69,0 %</td> </tr> </table>	Alkutuotanto	3,6 %	Jalostus	26,2 %	Palvelut	69,0 %
Alkutuotanto	3,6 %						
Jalostus	26,2 %						
Palvelut	69,0 %						

Väkilukuun suhteutettuna Kittilä on myös Suomen yritystiheimpiä kuntia. Kittilän alueen suurimmat toimialat ovat matkailu ja kaivosteollisuus. Kittilässä sijaitseva Levi on Suomen johtava ympärivuotinen matkailu- ja tapahtumakeskus, jonka toimintaa tukee Kittilän kansainvälinen lentoasema. Lisäksi alueella toimiva Kittilän kaivos, jota operoi Agnico Eagle Finland Oy, on Euroopan suurin kultakaivos.

Kittilän kokonaispinta-ala on 8 263,15 km². Kittilän korkeussijainti on 174 mpy (merenpinnan yläpuolella). Maastoa muokkaavat tunturit sekä laajat suot ja kunnan läpi virtaava Ounasjoki. Ilmastollisesti alue kuuluu pohjoisboreaaliseen ilmastovyöhykkeeseen. Selkeät vuodenaajat, kylmät ja lumiset talvet, nopea kevät, kesän ympärivuorokautinen valo sekä syksyn ruska näkyvät alueen luonnossa.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta 1/3 on Kittilän kunnan alueella. Myös Lemmenjoen kansallispuiston eteläosat ovat Kittilän rajojen sisäpuolella. Natura-suojeluohjelmaan kuuluu Kittilän alueella soita, Kumpuntunturin alue vanhoine metsineen sekä Ounasjoki ja Launijärvi. Kittilässä on useita soidensuojelualueita ja lehtojensuojelualueita. Lisäksi alueita on suojeltu luonnonsuojelulain nojalla. Useita luonnonsuojelualueita on perustettu myös yksityismaille.

3.1. Vesistöt ja päästöt vesistöihin

3.1.1. Pintavedet

Kunnan alue kuuluu kahteen päävesistöalueeseen Kemijokeen ja Tornionjokeen. Vesistöjä Kittilässä on 168,68 km², joka on 2,04 % kunnan pinta-alasta. Kittilässä on 718 järveä, joista suurimmat kokonaan tai osittain Kittilän kunnan alueella sijaitsevat järvet ovat Pallasjärvi (17,2 km²), Kelontekemäjärvi (16,4 km²) ja Jerisjärvi (13,0 km²). Purojen ja pienten jokien määrä Kittilässä on huomattava.

Kittilän järvien ekologinen tila on määritetty 44:lle järvelle, joista 16 kuuluu luokkaan erinomainen, 26 luokkaan hyvä ja 2 luokkaan tyydyttävä. Jokivesien tila on Kittilän alueella erinomainen tai hyvä. Kemi-Ounasjoen yhteistarkkailua tehdään yhdessä muiden yhteistarkkailuosakkaiden kanssa.

Kittilän alueella vesistöihin aiheutuu muun muassa seuraavia päästöjä

- metsätaloudesta: elohopea, typpi, fosfori ja kiintoaineet ja humus
- yhdyskuntien jätevesistä: typpi, fosfori, mikromuovit ja hormonihäiritsijät
- kultakaivoksen jätevesistä: suolat, typpi ja metallit
- lentoasemalta: propyleeniglykoli ja formiaatti
- golfkentältä: typpi ja fosfori

Jokien vaellusesteet ovat muuttaneet kalastoa. Purojen ojitukset ja perkaukset ovat vaikuttaneet pienten purojen vedenlaatuun ja rakenteeseen. Vesistöjen tilaa alueella ovat muuttaneet myös jokien patoaminen, turvemaiden muokkaus ja ojitukset sekä pienemmät vesirakentamishankkeet ja uomien kuivattamiset. Vieraslajeista vesiin on istutettu puronieriää, joka on lisääntynyt Kittilän alueella ja uhkaa taimenkantoja pienissä puroissa.

Saukkokanta on lisääntynyt hiljalleen ja vieraslajit minkki ja piisami ovat taantuneet. Euroopanmajava levittäytyy lännestä Tornionjoen vesistöalueelta myös Kemijoen vesistöalueen purovesistöihin ja pienin jokiin.

Rantojen suojelu on linjattu maakuntakaavassa korkeintaan 50 % vapaan rantaviivan käyttöön. Tiheästi asutuilla alueilla rannat on jo pääosin rakennettu ja rakentaminen ylittää jo 50 % rajan, kuten Immeljärvellä. Vähäjärvisellä alueella on tärkeää turvata myös yleinen rantojen käyttö.

Kittilässä on kartoitettua tulvariskialuetta Ounasjoen molemmin puolin Kittilän kirkonkylän ja Pakatin asuinalueen kohdalla. Tulvavahinkojen torjuntaan on panostettu viime vuosina rakentamalla tulvasuojausta kirkonkylän puolelle.

3.1.2. Pohjavedet

Kittilän pohjavesialueiden luokitukset on tarkistettu lainsäädäntöä (vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettu laki, 1299/2004, luku 2 a) vastaavaksi keväällä 2022. Vesienhoidon riskinarviointi (riskialueet ja selvityskohteet) sekä kemiallisen ja määrällisen tilan arviointi neljännelle vesienhoitokaudelle ovat menneillään. Arviointi tehdään kaikille Kittilän pohjavesialueille ja tiedot tullaan tallentamaan Pisara-järjestelmään vuoden 2025 aikana. Pohjavesien tila Kittilän alueella on hyvä. Hyväksi luokitelluista pohjavesialueista kolmen on merkitty olevan selvitystarpeen alla (Kotikangas, Ylivaara ja Kulkujoki).

Kittilän kunnalle on laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, jossa tarkastellaan yhdeksän (9) pohjavesialueen nykytilaa, pohjavesiin kohdistuvia riskitekijöitä ja pilaantumisen ehkäisyä. Suojelusuunnitelma valmistui syksyllä 2024.

Kaivostoiminnalla voi olla vaikutuksia pohjaveden laatuun ja kaivosalueen kuivattaminen vaikuttaa pohjaveden virtaussuuntiin ja määriin Rouravaaran alueella. Kittilässä on Pöntsön alueella maa-ainesten ottoalueita luokitellulla 2E-luokan pohjavesialueella. Pohjaveden suojelu kohdistaa maa-aineshuollon yhä enemmän kallioalueisiin, jossa kalliopohjaveden esiintyminen on huomioitava lupakäsittelyssä.

3.1.3. Vesihuolto

Kittilän kunnassa toimii tällä hetkellä 14 vesihuoltolaitosta, jotka toimittavat vettä Kittilän kunnan myöntämällä toiminta-alueella, vesilaitokset ovat:

- Levin vesihuolto oy
- Kittilän vesihuolto-osuuskunta
- Tunturi-Lapin vesi oy
- Kyrön vesihuolto oy
- Kaukosen vesihuolto-osuuskunta
- Alakylän vesihuolto-osuuskunta
- Helppi-Tuuliharjun vesiosuuskunta
- Kallon vesiosuuskunta
- Kelontekemän vesihuolto-osuuskunta
- Kinisjärven vesiosuuskunta
- Könkään läntinen vesiosuuskunta
- Lehmilehdon vesiosuuskunta
- Lompolon vesihuoltoyhtymä
- Tepaston vesiosuuskunta

Näistä vesilaitoksista jätevesiä käsittelevät:

- Levin vesihuolto oy
- Kittilän vesihuolto-osuuskunta
- Tunturi-Lapin vesi oy
- Kyrön vesihuolto oy
- Kaukosen vesihuolto-osuuskunta
- Alakylän vesihuolto-osuuskunta
- Kallon vesiosuuskunta

Jätevedenpuhdistamoista suurin on Levin keskusjätevedenpuhdistamo, johon Kittilän vesihuolto-osuuskunta johtaa oman alueensa jätevedet. Ympäristöluvallisista ELY-keskuksen valvomia laitoksia ovat Levin vesihuolto oy, Kyrön vesihuolto oy, Kaukosen vesihuolto-osuuskunta ja Kallon vesiosuuskunta.

Kittilän alueella on myönnetty hakemuksien mukaan vajaa 10 poikkeuspäätöstä jätevesijärjestelmien uusintatarpeesta rantakiinteistöillä. Kartoitustyö muiden ranta- ja pohjavesialueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien lainmukaisuudesta on aloitettu ja kartoitus saadaan päätökseen tämän valvontasuunnitelman aikana. Kiinteistöjen omistajia tullaan tiedottamaan jätevesijärjestelmiin tehtävistä muutoksista. Tarvittaessa kiinteistöjen omistajia tullaan kehottamaan hakemaan poikkeamista tai uusimaan kiinteistönsä jätevesijärjestelmä.

3.2. Äänimaisema ja melupäästöt

Kittilästä löytyy laajoja hiljaisia alueita, jotka ovat pääasiassa metsää, tunturiylänköä tai suota. Hiljaiset alueet rajautuvat kantateihin 79 (Kittilä-Rovaniemi) ja 80 (Kittilä-Sodankylä). Liikenne onkin yksi merkittävimpiä melupäästöjä Kittilän alueella.

Suurimmat yksittäiset melupäästöjä aiheuttavat toiminnot ovat Kittilän kultakaivos ja lentoasema. Puolustusvoimat hävittää räjähteitä omalla alueellaan yleensä kerran vuodessa, mistä aiheutuu merkittävät hetkeliset melupäästöt. Erityisesti matkailu- ja poronhoitoalueella moottorikelkkojen ja rekikoiratarhojen melu on osa äänimaailmaa. Kittilässä on muutamia auto- ja karting-ratoja, jotka tuottavat ääntä ratojen naapurustoihin. Ampumamelua aiheutuu Kittilässä kolmelta ampumaradalta Kaukosessa, Kallossa ja Tepsassa. Kittilässä maa-ainosaluudet, kivilouhokset ja kallionmurskauskohteet ovat melko kaukana asutuksesta tai muista toiminnoista, joten maa-ainesten ottoon liittyvä melu aiheuttaa harvemmin haittaa naapurustolle.

3.3. Ilmanlaatu ja päästöt ilmaan

Ilmatieteenlaitoksella on ilmanlaatuindeksiä mittaavat mittausasemat Kittilän Matorovassa ja Lompolonvuomassa. Ilmanlaatu on todettu mittauksissa hyväksi, jopa maailman puhtaimmaksi pitkällä aikavälillä.

Kittilässä suurin osa ilmanlaatuun vaikuttavista päästöistä aiheutuu tie- ja lentoliikenteestä, työkoneista sekä lämmityksestä. Teollisuuden ilmanlaatuun vaikuttavat päästöt ovat Kittilässä melko pieniä, kaivosta lukuun ottamatta. Lisäksi ilmansaasteita Kittilän alueelle saattaa tulla kaukokulkeutumana muualta. Pienhiukkasten päästöistä merkittävin päästöjen aiheuttaja on asuntojen lämmöntuotanto. Epäpuhdas palaminen tulisijoissa ja jätteiden luvaton poltto heikentää ilmanlaatua paikallisesti hetkellisesti. Talvella ilmanlaatua voi paikallisesti heikentää autojen ja koneiden tyhjäkäynti ja keväällä katupöly.

3.3.1. Ilmastosuunnitelma

Kittilässä on valmistunut kunnan ilmastosuunnitelma, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 21.10.2024. Suunnitelman laatiminen aloitettiin 2023, kun kunta sai valtiolta rahoitusta ilmastosuunnitelman laatimiseksi. Suunnitelman toteutti Sitowise Oy.

Ilmastosuunnitelmassa huomioidut suurimmat kasvihuonekaasuja aiheuttavat päästölähteet Kittilässä ovat työkoneiden käyttö (25 %) ja tieliikenne (23 %) sekä eri lämmitysmuodot (yhteensä 23 %). Suunnitelma ei huomioi lentoliikenteen, eikä kaivoksen (työkoneita lukuun ottamatta) päästöjä, koska toimialat ovat osa päästökauppasektoria.

Ilmastosuunnitelmassa määritelty tavoite on, että Kittilän kunta on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tämä saavutetaan vähentämällä päästöjä 80 % vuoteen 2007 verrattuna sekä vahvistamalla alueen hiilinieluja.

Kittilän kunnan toimenpiteet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on jaettu kuuden pääteeman alle:

- energiatehokkuus ja uusiutuva energia
- kestävä liikkuminen
- kestävä matkailu
- kierrätys ja kestävä kulutus
- ilmastokasvatus ja -viestintä
- hiilinielujen vaaliminen.

Toimenpiteet on pyritty pitämään realistisina ja pääosin helposti toteutettavina. Jotta tavoitteen saavuttaminen olisi mahdollista, vaaditaan kunnalta aktiivista toimeenpanoa ja lisätoimia suunniteltujen toimenpiteiden lisäksi.

3.4. Maaperä ja päästöt maahan

Kittilän maaperässä on paikoin luontaisesti korkeita pitoisuuksia arseenia sekä metalleja. Kittilän ja Sodankylän kuntien alueella sijaitsee ns. Kittilän arseeniprovinssi, jonka maaperän ja kallioperän arseenipitoisuudet ovat usein suurempia kuin Suomen maa- ja kallioperässä keskimäärin. Geologian tutkimuskeskus (GTK) on tehnyt vuonna 2010 esiselvityksen Pirkkalan kunnan alueen maaperän geokemiallisen arseeniongelman laajuudesta, ja samalla on kerätty havaintoja myös Kittilän arseeniprovinssin pitoisuuksista. GTK:n ylläpitämässä valtakunnallisessa maaperän taustapitoisuusrekisterissä arvioidaan Kittilän arseeniprovinssin moreenimaiden suurimmaksi taustapitoisuusarvoksi 14 mg/kg, kun koko Suomen moreenimaiden keskimääräinen arseenipitoisuus on 3,4 mg/kg. Arseenipitoisuudet on otettava huomioon muun muassa porakaivoveden käytössä, irrotettujen maa-ainesten käsittelyssä ja alueiden käytössä. Arseenipitoisten maiden siirto pienemmän taustapitoisuuden alueille voi aiheuttaa maaperän pilaantumista.

Kittilässä on myös muutamia alueita, jotka ovat pilaantuneet ihmisen toiminnasta. Pääasiassa kyseessä on aiemmin käytössä olleita kaatopaikkoja ja polttoaineen jakeluasemia. Osa pilaantuneista maa-alueista on kunnostettu. Pilaantuneesta maaperästä tulee tehdä ilmoitus Pelastuslaitokselle sekä Lapin ELY-keskukselle, joka on toimivaltainen viranomaisen pilaantuneisiin maihin liittyen. ELY-keskus antaa tarvittaessa määräyksen maaperän puhdistuksesta ja valvoo puhdistuksen toteutumista. Pilaantuneiden maiden kunnostuksessa kaivettavat maamassat ovat jätteitä, joita koskee jätelainsäädäntö.

3.4.1. Jätehuolto

Kittilän kunnan jätehuollon tehtävät on siirretty Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapecon vastuulle 2006. Lapeco vastaa vakituisissa asunnoissa, loma-asunnoissa sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon palvelutehtävistä sekä jätehuoltoviranomaisen tehtävistä. Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapecon alueella on käytössä 1.7.2022 voimaan tulleet jätehuoltomääräykset.

4. Valvottavat kohteet

4.1. Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

4.1.1. Ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot

Kaikki kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat luvanvaraiset laitokset ja rekisteröitävät toiminnot kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Tällaisia toimintoja on Kittilässä 49 kappaletta (lokakuussa 2024). ELY-keskuksen valvottavia ympäristölupakohteita Kittilässä on 13 kappaletta, joista kaikki eivät ole aktiivisesti toimivia.

Taulukko 1. Kittilän kunnan alueella valvottavat kohteet toimialoittain lokakuun 2024 tietojen mukaan

Kunnan valvomat ympäristöluvat ja ilmoitusvelvolliset kohteet toimialoittain	Kpl	Kunnan valvomat rekisteröidyt toiminnot	Kpl	ELY-keskuksen valvomat AVI:n myöntämät ympäristöluvat	Kpl
Ajoradat	3	Asfalttiasemat	2	Energiantuotanto	1
Ampumaradat	3	Betoniasemat	2	Jäteasemat ja suljetut kaatopaikat	2
Betoniasemat ja -varastointialueet	2	Lämpölaitokset	4	Jätevedenpuhdistamot	4
Eläinsuojat ja koiratarhat	3	Polttoaineiden jakeluasemat	10	Kaivokset	2
Jäteasemat	3			Kalankasvatuslaitos	1
Kemikaalisäiliöt	1			Lentokenttä	1
Louhinta- ja murskausalueet	13			Puunjalostusteollisuus	1
Maankaatopaikat	2			Turvetuotanto	1
Muut	1				
Yhteensä	31		18		13

4.1.2. Ilmoitusvelvolliset toiminnot

Ympäristönsuojelulain 10 a luvun mukaisia yleisen ilmoitusvelvollisuuden kohteita on Kittilässä yksi ampumarata.

Lisäksi valvottaviin kohteisiin kuuluu ympäristönsuojelulain 118-120 §:n mukaisia kertaluonteista toimintaa koskevan ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvia kohteita. Tällaisia kohteita ovat melua tai ääntä aiheuttava tilapäinen toiminta, koeluonteinen toiminta tai poikkeuksellinen toiminta muussa kuin luvanvaraisessa, ilmoituksenvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa.

Kertaluonteiset, ilmoituksenvaraiset toiminnot ovat lyhytaikaisia ja ilmoitusten määrä vaihtelee vuosittain, joten niiden vuosittaista valvontaresurssin tarvetta on hankala arvioida etukäteen. Tilapäistä melua tai ääntä aiheuttavasta toiminnasta tehdään noin 15 ilmoitusta vuosittain. Silloin kun toiminnanharjoittaja tekee samantapaista toimintaa vuosittain, esimerkiksi tapahtumajärjestäjät, valvontaresursseja on helpompi kohdentaa. Tällöin jälkivalvonnan sijasta voidaan myös panostaa etukäteisneuvontaan ja ohjaukseen.

4.1.3. Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

4.1.3.1. Poikkeustilanteet

Valvontaohjelma kattaa ennalta suunniteltavissa olevat valvontatoimenpiteet. Tämän lisäksi valvonnassa tulee varautua ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, jotka edellyttävät tarkastusta tai asian muuta selvittämistä. Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa toteutetaan ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisesti. Haitta- ja rikkomustilanteen voi tuoda valvontaviranomaiselle tiedoksi ympäristönsuojelulain 186 §:n mukaisesti.

4.1.3.2. Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa yksittäisiä määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaisesti muille kuin luvanvaraisille tai rekisteröitäville toiminnoille. Annettuja määräyksiä valvotaan. Yksittäisten määräysten määrä vaihtelee vuosittain, eikä yksittäisiä määräyksiä ole tarpeen antaa joka vuosi. Kun yksittäiseen määräyksen antamiseen on tarpeen ryhtyä, valvontaa saatetaan vaatia paljon sekä ennen määräyksen antamista, että määräyksen noudattamiseen liittyen. Tällöin valvontaresursseja on kohdennettava tällaiseen yksittäiseen kohteeseen ja mahdollisesti vähennettävä muuta valvontaa kyseisenä vuonna.

4.1.3.3. Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

Kittilän kunnassa on voimassa olevat ympäristönsuojelumääräykset (Kvalt. 14.12.2020 § 133). Määräyksillä ehkäistään ympäristön pilaantumista sekä vähennetään pilaantumisesta aiheutuvia haittoja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Ympäristönsuojelumääräyksistä voidaan tehdä tietyin edellytyksin poikkeamispäätös. Valta-osa poikkeamishakemuksista on yleensä käytöstä poistettujen öljysäiliöiden maahan jättämistä sekä jätevesijärjestelmään liittyviä asioita. Ympäristönsuojelumääräysten mukaiset valvontatehtävät tulevat poikkeamispäätösten lisäksi vireille lähinnä haittailmoitusten ja rakennusvalvonnan lausuntopyyntöjen kautta.

4.2. Jätelain mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojelu valvoo jätelain (646/2011) noudattamista muun muassa jätehuoltoon liittymisen, jätehuoltomääräysten ja roskaantumisen osalta. Roskaantumistapaukset tulevat yleensä ilmi haittailmoituksilla. Vuosittain ympäristönsuojelu selvittää useita roskaantumistapauksia. Roskaantumistapauksien ja laittomien kaatopaikkojen selvittämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä Lapin ELY-keskuksen ja poliisin kanssa. Tapauksista tehdään ilmoitus poliisille jätelain tai ympäristönsuojelulain edellytysten täytyessä. Jos roskaantumisen yhteydessä on epäasiallista varastointia, yhteistyötä tehdään myös kunnan rakennusvalvonnan kanssa.

Jätelain 121 §:n mukaan *jätteen haltijan on ennen jätteen siirron aloitusta laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, POP-jätteestä, saostus- ja umpisäiliölietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, pilaantuneesta maa-aineksesta ja muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta maa-aineksesta*. Kunnan ja valtion ympäristönsuojelu valvoo siirtoasiakirjoja muun valvonnan yhteydessä.

Rakentamisesta ja rakennusten purkamisesta syntyvää jätehuoltoa valvotaan sekä lupahakemusten yhteydessä, että resurssien mukaan paikan päällä kohteissa. 2021 voimaan tullut asetus jätteistä (978/2021) määrittelee velvollisuuksia rakennus- ja purkukohteiden jätehuollon järjestämisestä. Rakennus- ja purkutoiminnasta voi lisäksi aiheutua pöly- ja meluhaittoja ja roskaantumista.

Valtion ympäristövalvontaviranomainen valvoo Valtioneuvoston asetuksen eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (843/2017) mukaista toimintaa. Siltä osin kuin jätteitä voi hyödyntää maarakentamisessa Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapecon jätehuoltomääräyksien tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksien mukaisesti omalla kiinteistöllään, valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojelulle.

4.2.1. Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta

Jätelain 100 §:n mukaan jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten. Ammattimaisen keräyksen vastaanottopisteitä ovat mm. tuottajien kierrätyspisteet ja kunnalliset aluekeräyspisteet. Ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ilmoitukset ja valvoo vastaanottopisteiden asianmukaisuutta. Ilmoituksen tehneitä toiminnanharjoittajia oli neljä vuonna 2024 ja näillä oli yhteensä 43 toimipistettä kunnan alueella.

4.2.2. Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset

Jätelain 124 §:n mukaan *toimivaltaisen valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa:*

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä
- 2) syntyy vaarallista jätettä
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä tai
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla on näistä tehtävistä jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojelulain mukaisiin valvottaviin kohteisiin. Jätelain mukaan vastuu jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvonnasta kuuluu ensisijaisesti ELY-keskukselle. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton, joten valvontavastuusta on sovittava ELY-keskuksen kanssa, mikäli valvonta ei liity kunnan myöntämään ympäristölupaan tai kunnalle rekisteröityyn toimintaan.

4.3. Muun lainsäädännön mukainen valvonta

4.3.1. Vesilain ja vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesilain (587/2011) mukaan *erimielisyydet, jotka eivät vaadi vesilain lupaa tai joita ei käsitellä ojitustoimituksessa, ja jotka aiheutuvat muun muassa ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen tien poikki tai ojan suunnan muuttamisesta sekä veden johtamisesta ojaan tai puroon toisen maalla.* Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myös ratkaisee kustannusten jaon kahden hyödynsaajan yhteisessä ojituksessa ja jätevesiojan tekemisen toisen maalle tai jäteveden johtamisen toisen ojaan. Muuten vesilain valvonta kuuluu pääasiassa ELY-keskukselle. Ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee harvoin haittailmoituksia ja yhteydenottoja, jotka liittyvät ojitukseen, ojien perkaukseen tai putkitukseen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Tehtävänä on valvoa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittymistä vesihuoltolaitoksen viemäriin ja vesijohtoon sekä käsitellä vapautushakemuksia. Kiinteistöjen vesihuollon tilan kartoitus on suunniteltu tehtäväksi tällä valvontasuunnitelmakaudella. Valvontakohteita tulee ympäristönsuojelun tietoon myös rakennusvalvonnassa käsitellyssä olevien rakentamislain (751/2023) mukaisten lupien tai haittailmoitusten myötä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat myös pienemmät kuin 100 asukkaan jätevedet käsittelevät jätevedenpuhdistamot, joiden toiminta ei pääsääntöisesti edellytä ympäristölupaa.

4.3.2. Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) ja vesiliikennelain (463/1996) mukaan kunnan tehtäviin kuuluvat muun muassa moottorikelkkareittisuunnitelmien hyväksyminen ja niiden valvonta sekä lupien myöntäminen moottoriajoneuvokilpailuihin ja -harjoituksiin sekä niiden valvonta. Maasto- ja vesiliikennelain mukaisia lupia käsitellään harvoin, mutta valitustapauksia tulee yleensä vuosittain esim. häiritsevistä moottorikelkan käytöstä ja harjoittelusta vesialueella. Luvatonta maastoliikennettä valvoo poliisi.

4.3.3. Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaisen sisävesistön huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu myös kunnan hyväksymien satamaa koskevien jätehuoltomääräysten valvonta. Kittilän kunnan alueella ei ole tällä hetkellä käytössä olevia huvivenesatamia.

4.3.4. Maa-ainelain mukainen valvonta

Kittilässä maa-ainelain (555/1981) mukaisesti valvottavat kohteet ovat pääosin sora-alueita, mutta kallioalueiden määrä on kasvussa. Säännöllistä valvontaa suoritetaan maa-ainesten ottolupien mukaisilla alueilla ja kotitarveottoalueilla, joista on tehty maa-ainelain 23a §:n mukainen ilmoitus. Yhteislupakohteita (maa-ainesten ottamislupa ja ympäristölupa) valvotaan ympäristönsuojelulain mukaisina kohteina.

Maa-ainesten ottoalueet on jaettu kolmeen valvontaluokkaan. Jaon perusteluina on käytetty muun muassa sijaintia ja ottomäärää. Ennen ottotoimintaan ryhtymistä alueella suoritetaan aloitustarkastus, jossa tarkastetaan, että lupamääräysten edellyttämät ottoa edeltävät toimenpiteet on suoritettu.

Käynnissä oleville maa-ainesten ottoalueille tehdään valvontakäynti valvontaluokan mukaisesti 1-3 vuoden välein. Säännöllisen valvonnan lisäksi valvontaa tehdään maa-aineluvan haltijan, maanomistajan tai muun asianosaisen perustellusta pyynnöstä. Lopputarkastus suoritetaan, kun toiminnanharjoittaja on ilmoittanut ottotoiminnan päättyneeksi ja luvan mukaisen jälkihoidon suoritetuksi.

Maa-ainesten ottajien on vuosittain tammikuun loppuun mennessä tehtävä ilmoitus ottomäärästä valvontaviranomaiselle. Ottomäärät ilmoitetaan valtakunnalliseen NOTTO-tietojärjestelmään. Valvontaviranomainen käy läpi ottoilmoitukset osana maa-ainesten ottolupien valvontaa.

4.3.5. Nitraattiasetus

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014 ns. nitraattiasetus) säätelee muun muassa eläinsuojien ja hevostilojen lantahuoltoa. Eläinsuojia ja hevostiloja tarkastetaan säännöllisesti, tavoitteena on 1-2 tarkastusta jokaisella tilalla valvontasuunnitelman kaudella. Koiratarhojen lanta ei kuulu nitraattiasetuksen soveltamisalaan, vaan sitä tarkastellaan jäte- lain ja jätehuoltomääräysten mukaisesti.

4.3.6. Vieraslajien valvonta

Toimet vieraskasvilajien hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi ovat lain vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015) mukaan kiinteistön omistajan tai haltijan velvollisuus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei hoida asiaan liittyvien ilmoitusten käsittelyä tai suorita torjuntatoimenpiteitä. Kaikki vieraslajihavainnot voi ilmoittaa Lapin ELY-keskukselle vieraslajit.fi-sivuston ilmoituslomakkeella. ELY-keskus valvoo EU:n vieraslajiasetuksen sekä kansallisen vieraslajilain ja -asetuksen noudattamista.

4.3.7. Ulkoilulain mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hoitaa myös ulkoilulain (606/1973) mukaisia leirintäalueviranomaisen tehtäviä. Leirintäalueita tarkastetaan tarvittaessa ja haittailmoitusten perusteella. Leirintäalueviranomaisen tehtävät eivät sisällä suunnitelmallista valvontaa.

5. Ympäristöluvanvaraisten toimintojen riskinarviointi

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaisesti määräaikaistarkastusten tarkastuskohteiden valinta ja tarkastustiheys perustuvat riskinarviointiin. Riski tarkoittaa toiminnasta aiheutuvaa tapahtumaa, jonka seurauksena ympäristö voi pilaantua. Mitä suuremman riskin toiminta ympäristölle aiheuttaa, sitä tiiviimmin toimintaa on valvottava. Valvontavoimavarat suunnataan tasapuolisesti ympäristön kannalta tärkeimpiin tehtäviin.

5.1. Arvioinnissa käytetyt riskit

Riskinarviointi tehdään laitospohjaisesti. Riskinarvioinnissa otetaan huomioon laitoksen toiminnasta ja sijainnista aiheutuvat riskit. Laitospohjaisesti arvioidaan riskin olemassaoloa ja havaittujen riskien merkittävyyttä. Riskinarvioinnissa huomioidaan riskin toteutumisen todennäköisyys ja tapahtuman seurauksena aiheutuvan pilaantumisen merkittävyys.

Ensin tarkastellaan laitoksen toimialaa ja sen yleisesti tunnettuja riskejä. Toimialoille on määritelty yleinen tarkastustiheys. Toiseksi tarkastellaan laitoksen sijaintia. Huomioitavia seikkoja ovat muun muassa pohjavesialueet, vesistöjen läheisyys, vedenottamoiden ja muiden toimintojen läheisyys sekä ympäröivä asutus ja muut lähellä sijaitsevat häiriintyvät kohteet. Tietyn laitoksen valvontaluokkaa voidaan kiristää toimialakohteisesta laitoksen sijainnista johtuen.

Lopuksi tarkastellaan laitoksen toimintaa. Huomioitavia seikkoja ovat muun muassa laitoksen ikä, kunnossapito, tilat, toiminnan järjestäminen ja laajuus, valvontahistoria, käytettävät raaka-aineet ja muut valmistukseen tai tuotteeseen liittyvät tekijät sekä kuljetukset ja varastointi.

Riskinarviointi määrittelee toiminnan valvontaluokan. Valvontaluokkia on kolme: Valvontaluokka I tarkastus vuosittain, valvontaluokka II tarkastus joka toinen vuosi sekä valvontaluokka III tarkastus kolmen vuoden välein tai harvemmin. Riskinarviointi tehdään yleensä laitoksen määräaikaistarkastuksen yhteydessä ja muutokset valvontaluokkaan kirjataan perusteluineen tarkastuskertomukseen.

5.2. Valvontaohjelman laatiminen

Riskinarvioinnin ja valvontaluokkien määrittämisen jälkeen laaditaan valvontaohjelma. Valvontaohjelma koostuu kyseisen vuoden valvontatoimenpiteiden kuvauksesta ja Kittilän ympäristönsuojelun sisäiseen käyttöön tarkoitettuun tehtävälisteriin. Kittilässä valvontaohjelma laaditaan vuosittain ja sen vahvistaa Rakennus- ja ympäristölautakunta. Toiminnanharjoittaja saa tietoonsa oman toimintansa valvontaluokan ja perusteet sen määräytymiselle ottamalla yhteyttä kunnan ympäristönsuojeluun.

Jätelain, maa-aineslain ja muiden oikeusohjeiden mukainen valvonta merkitään valvontaohjelmaan erikseen ympäristönsuojelulain mukaisista valvontakohteista.

6. Valvontatoimenpiteet ja valvonnan maksullisuus

6.1. Määräaikaistarkastukset

Keskeisin suunnitelmallisen valvonnan keino on ympäristöluvallisten ja rekisteröitävien kohteiden määräaikaistarkastukset. Määräaikaistarkastusten tiheys määritellään riskinarvioinnilla (kts. kpl 5). Tarkastusten väliä voidaan tihentää aiemmin havaittujen epäkohtien tai yleisöilmoitusten perusteella.

Uusien lupapäätösten kohteille tehdään ensimmäinen tarkastus toiminnan aloittamisen yhteydessä ympäristöluvan myöntämisen jälkeen. Tällöin toimintaedellytysten täytyminen pystytään tarkastamaan.

Määräaikaistarkastus sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen viimeistään kaksi viikkoa ennen tarkastusajankohtaa. Tarkastuksesta lähetetään kirjallinen ilmoitus. Tarkastukseen kuuluu ennakkovalmistelu, matka-aika, varsinainen tarkastus, tarkastuskertomuksen laadinta, toiminnanharjoittajan raporttien lukeminen ja muu tarkastuksen aiheuttama jälkityö. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle, maanomistajalle ja mahdollisille muille tarkastuksessa mukana olleille tahoille. Tarkastuskertomus arkistoidaan kunnassa ja kertomukset ovat pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja.

6.2. Muut lupavelvollisten valvontatoimenpiteet

Vuosittain tehtäviä muita valvontatoimenpiteitä on vuosiraporttien ja muiden seurantatietojen tarkastaminen. Ympäristöluvallisten ja rekisteröityjen toimintojen toiminnanharjoittajien tulee toimittaa vuosiraportti vuosittain kunnan ympäristönsuojeluun. Raportti tehdään suoraan ympäristöhallinnon tietojärjestelmä YLVAan. Jos raporttia ei toimiteta, kunnan ympäristönsuojelu voi kehottaa tai määrätä toimittamaan raportin. Määräystä voidaan tarvittaessa tehostaa hallintopakkoa käyttämällä. Lisäksi tarvittaessa tarkastetaan ympäristönsuojeluun tulevat ympäristöluvallisia ja rekisteröityjä kohteita koskevat haittailmoitukset.

6.3. Valvontatoimien maksullisuus

Suunnitelmallisen valvonnan toimenpiteistä peritään maksu Kittilän kunnan ympäristönsuojelun taksan mukaan. Taksa käsitellään Rakennus- ja ympäristölautakunnassa ja kunnanhallituksessa. Taksa hyväksytään kunnanvaltuustossa. Maksu peritään ennalta sovituista määräaikaistarkastuksista ja vuosiraporttien tarkastamisesta, kun valvontatoimet perustuvat voimassa oleviin valvontasuunnitelmaan ja –ohjelmaan.

7. Valvontaohjelman toteutumisen arviointi

Vuosittaiseen valvontaohjelmaan kirjataan arvio edellisen kauden valvonnan toteutumisesta. Arvio esitetään myös tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Valvontaohjelman toteutumista arvioidaan tarkastusten määrän, valvonnan laadun ja vaikuttavuuden pohjalta. Valvontaohjelman toteutumista arvioitaessa tarkastellaan lisäksi resursseja, valvontatarvetta ja valvonnan kohdistumisen onnistumista.

8. Valvonnan organisointi ja resurssit

Kittilän kunnan ympäristönsuojelussa on kaksi vakituista virkaa, ympäristösihteeri ja –tarkastaja. Molemmat viranhaltijat osallistuvat valvontaan. Lisäksi ympäristönsuojelun käytössä on 25 % toimialasihteerin työajasta. Hänen työtehtävinään valvontaan liittyen on muun muassa valvonnan laskuttaminen.

Määräaikaivalvontaa tehdään pääsääntöisesti lähinnä lumettomana aikana. Kittilän alueella valvontaa pystyy tekemään yleensä toukokuusta syyskuulle. Poikkeuksena on lumipohjaisten moottoriratojen ympäristölupien valvonta, joka tapahtuu talvella. Käytössä olevien resurssien ja rajallisen valvonta-ajan vuoksi muita kuin valvontaan liittyviä työtehtäviä siirretään muuhun ajankohtaan lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa.

Määräaikaistarkastusten lisäksi valvontaresursseja varataan äkillisten ja suunnittelemattomien kohteiden valvontaan. Nämä kohteet saattavat viedä reilusti valvontaresursseja, koska kohteissa käydään yleensä useamman kerran. Kohteiden kuvaaminen ja tilanteen kirjallinen todentaminen ovat tärkeitä ja aikaa vieviä toimenpiteitä.

Tarvittaessa järjestetään ympäristökatselmus, jolloin rakennus- ja ympäristölautakunta osallistuu valvontaan. Katselmukseen pyydetään toiminnanharjoittaja, kiinteistön omistaja ja tarvittaessa muita viranomaisia, kuten Lapin ELY-keskus tai terveystarkastaja.

Ympäristönsuojelun henkilöstön osaamista pidetään yllä jatkuvalla kouluttautumisella. Viranhaltijat osallistuvat oman osaamisensa tarpeen mukaan koulutuksiin, joilla täydennetään ammatillista osaamista. Lisäksi viranhaltijat osallistuvat muun muassa Ympäristöministeriön, ELY-keskusten ja Kuntaliiton järjestämiin tilaisuuksiin, joissa käsitellään ajankohtaisia aiheita, kuten lakimuutoksia.

8.1. Tehtävien delegointi viranhaltijoille

Valvontatehtävien tehokas järjestäminen edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille, tällöin esimerkiksi välitöntä reagointia edellyttävissä valvontatoimenpiteissä viranhaltija pystyy antamaan määräyksiä tai keskeyttämään toiminnan välittömästi. Delegointilista käsitellään ja hyväksytään Kittilän Rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Listaa päivitetään tarvittaessa.

8.2. Viranomaisten välinen yhteistyö ympäristönsuojelussa

Kittilän kunnan ympäristönsuojelu tekee tiivistä yhteistyötä useiden tahojen kanssa. Oheisessa taulukossa on lueteltu tärkeimmät yhteistyökumppanit. Yhteistyö perustuu usein lausuntopyyntöjen esittämiseen tai

niihin vastaamiseen joko kirjallisesti tai yhteisesti keskustellen. Lisäksi yhteistyötä tehdään asiantuntijatietao vaihtamalla ja osallistumalla toisen tahon järjestämiin tarkastuksiin.

Yhteistyötaho	Valvontakohteet	Lait
Kunnan rakennusvalvonta	Rakennus- ja maisematyölupahakemusten lausunnot (mm. jätevesi, eläintenpito), roskaamiskohteet, purkukohteet	YSL, JL, NVNa, RakL, AL
Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto	Ympäristölupahakemusten lausuntopyynnöt, pöly- ja melukohteet, tapahtumat	YSL, NaapL, TSL, VHL
Kunnan kaavoitus	Kaavahankkeiden lausunnot	YSL, VL, AL
Kunnan tekninen toimi	Jätehuolto, siisteys, yleisiin alueisiin ja infraan liittyvät lausunnot	JL, AL, Kunnossa- ja puhtaanapitoL, VHL
Jätehuoltoviranomainen, Lapeco	Jätelain valvonta	JL
Lapin ELY-keskus	Ympäristölupa- ja maa-ainesten ottolupahakemusten lausuntopyynnöt, pilaantuneiden maiden kohteet, onnettomuuskohteet, pohjavesiasiat, luonnonsuojelu, jätelain valvonta	YSL, VL, LSL, MAL, JL
Etelä-Savon ELY-keskus, Vesihuoltopalvelut-yksikkö	Jätevesiverkostot	VHL
Pohjois-Suomen AVI	Vesiluvat ja valtion ympäristöluvut	YSL, VL
LAPHA, Pelastuslaitos	Öljysäiliöt, onnettomuustilanteet, pilaantuneiden maiden kohteet	YSL
Tukes	Kaivosluvut, kemikaalien varastointi	KaivosL
Patoturvallisuusviranomainen	Tulvat	YSL
Poliisi	Ympäristöririkokset ja niiden epäilyt, ympäristölupien lausuntopyynnöt	YSL
Lapin maakuntamuseo	Ympäristö- ja maa-ainesten ottolupahakemusten lausuntopyynnöt	YSL, MAL
SYKE	Jätteiden kansainväliset siirrot	JL

Lakien lyhenteiden selitykset:

AL	Alueidenkäyttölaki (tulossa)
JL	Jätelaki
KaivosL	Kaivoslaki
Kunnossa- ja puhtaanapitoL	Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta
LSL	Luonnonsuojelulaki
MAL	Maa-aineslaki
NaapL	Naapuruussuhdelaki
NVNa	Nitraattiasetus
RakL	Rakentamislaki
TSL	Terveydensuojelulaki
VHL	Vesihuoltolaki
YSL	Ympäristönsuojelulaki

9. Tietojärjestelmät

Rakennus- ja ympäristölautakunnassa käsiteltävät asiat sekä hakemusasiakirjat ja viranomaispäätökset kirjataan Dynasty-järjestelmällä diaariin. Kittilän kunnalla ei ole sähköistä arkistoa, joten tarkastuskertomukset ja muut vastaavat asiakirjat talletetaan paperisina kunnan arkistoon. Arkistointi tehdään arkistonmuodostussuunnitelmaa noudattaen. Sähköinen arkistointi tullaan ottamaan käyttöön yhtä aikaa kunnan muiden toimintojen kanssa.

Ympäristölupapäätökset ja rekisteröinti-ilmoitukset merkitään ympäristöhallinnon YLVA-tietojärjestelmään, johon toimijat tekevät vuosiraporttinsa. Maa-ainesluvut kirjataan NOTTO-tietojärjestelmään, johon toimijat päivittävät vuosittaiset ottotietonsa. Ympäristönsuojelu käyttää valvonnan apuna myös muita sovelluksia, kuten maaperän tilan tietojärjestelmää, SYKE:n ylläpitämiä karttapalveluita, laji.fi:n viranomais-portaalia ja muita ympäristön tilan tietojärjestelmiä.

Uusia tietokantoja otetaan käyttöön tarvittaessa. Tämän valvontasuunnitelman kaudella tavoitteena on parantaa kunnan ympäristönsuojelulla käytössä olevaa paikkatietojärjestelmää.

10. Valvontasuunnitelman päivitys ja uusiminen

Valvontasuunnitelman päivitystarvetta tarkistetaan jatkossa 2-3 vuoden välein ja uusi suunnitelma laaditaan valtuustokausittain. Valvonnan tueksi pyritään kokoamaan toimialakohtaisia valvonta- ja menettelytapaohjeita sekä tarkastuslistoja, jotka tehostavat ja yhdenmukaistavat valvontatyötä.

11. Valvontasuunnitelman hyväksyntä

Valvontasuunnitelmasta pyydettiin Kittilän kunnan ympäristönsuojelun asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden mielipiteitä ja huomioita 20.9.-28.10.2024 sähköpostitse. Saadut palautteet on huomioitu mahdollisuuksien mukaan valvontasuunnitelmassa. Kittilän Rakennus- ja ympäristölautakunta on hyväksynyt valvontasuunnitelman 21.11.2024 § 160.

12. Yhteystiedot

Kittilän Rakennus- ja ympäristölautakunta

posti- ja käyntiosoite Valtatie 15, 99100 Kittilä

sähköpostit ymparisto@kittila.fi
 kirjaamo@kittila.fi

puhelinnumerot 040 847 9552 (ympäristösihteeri)
 040 636 0512 (ympäristötarkastaja)
 040 764 9172 (toimialasihteeri)
 0400 356 500 (Kittilän kunnan vaihde)

13. Lähteet

Tämän valvontasuunnitelman laadinnassa on sovellettu seuraavia ohjeita sekä käytetty seuraavia lähteitä:

- Ohje kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman laatimiseen, Mattsson Lotta, Kuntaliitto 2016 (Luettu 26.2.2024) www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/ohje_valvontasuunnitelma_valvontaohjelma_kysvo%2027052016.pdf
- Ympäristövalvonnan ohje, Ympäristöministeriö 2/2016
- Pienvesien suojele- ja kunnostusstrategia, Ympäristöministeriö 27/2015
- Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvontaopas, Ympäristöministeriö 9/2014
- Jätelakiopas, Ympäristöministeriö 5/2015 (uudet säädökset huomioitu)
- Kiviainesten otto arseenialueilla, opas kiviainesten tuottajille, maarakentajille ja viranomaisille, GTK opas 2014, ASROCKS-hanke, EU Life
- Melun- ja värinäntorjunta maankäytön suunnittelussa -opas, Uudenmaan ELY, 2/2013
- Ampumaratojen ympäristölupaopas, Ympäristöministeriö 40/2023
- MURAUUS-asetus, kiven louhintojen ja murskaamisen ympäristön suojelusta, 314/2017
- Maa-ainesten ottaminen: Opas aineiden kestäväseen käyttöön, opas, Ympäristöministeriö 24/2020
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, Kuntaliitto (luettu 26.2.2024) <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/ymparisto/ymparistonsuojelu/kunnan-ymparistonsuojeluviranomainen>
- Vesitilannepalvelu, Suomen ympäristökeskus (Luettu 19.8.2024) Vesi.fi
- Vesistöjen ekologinen tila, Suomen ympäristökeskus (Luettu 11.3.2024) https://paikkatieto.ymparisto.fi/vesikarttaviewers/Html5Viewer_2_11_2/Index.html?configBase=http://paikkatieto.ymparisto.fi/Geocortex/Essentials/REST/sites/VesikarttaKansa/viewers/VesikarttaHTML525/virtualdirectory/Resources/Config/Default&locale=fi-FI
- Kuntien avainluvut, Tilastokeskus (Luettu 16.8.2024) <https://stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=SSS&year=2023&active2=KU261>
- Luettelo Suomen kunnista pinta-alan mukaan (luettu 16.8.2024) https://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_Suomen_kunnista_pinta-alan_mukaan
- Kuntien vesi- ja maapinta-alat (Luettu 16.8.2024) https://www.jarviwiki.fi/wiki/J%C3%A4rvitilastot/Kuntien_vesi_ ja_maapinta-alat

14. Liitteet

1. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnassa olevien laitosten määrä toimialoittain (lokakuussa 2024) sekä toimialojen valvontaluokat
2. Delegointitaulukko 2024, 21.11.2024 § 159

Liite 1

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnassa olevien laitosten määrä toimialoittain (lokakuussa 2024) sekä toimialojen valvontaluokat

Toimiala	Ympäristölupa / Ilmoituspäätös kpl	Rekisteröinti kpl	Toimialan valvonta- luokka
Ampumarata	2 + 1 vireillä	0	III
Asfalttiasema	0	2	III
Betoniasema, varastointi	2	2	II (toimijoiden valvonta- luokka I-III)
Eläinsuoja, koiratarha	3	0	III
Jakeluasema tai muu kemikaalisäiliö	1	10	III
Jätteenkäsittely	5	0	II (toimijoiden valvonta- luokka I-III)
Lämpölaitos	0	4	III
Moottorirata	3	0	II
Murskaus, louhinta	13	0	II (toimijoiden valvonta- luokka I-III)
Muu toiminta	1	0	III
Yhteensä	31	18	

Valvontaluokka I tarkastus vuosittain

Valvontaluokka II tarkastus joka toinen vuosi

Valvontaluokka III tarkastus kolmen vuoden välein tai harvemmin

